

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “ค่านิยม ความคาดหวังของผู้สูงอายุและพหุวัย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาค่านิยมไทยที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ความคาดหวังของผู้สูงอายุและพหุวัยที่มีต่อกัน และแนวทางในการส่งเสริมค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุในทัศนะของผู้สูงอายุและพหุวัย โดยใช้วิธีการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ เก็บข้อมูลจากผู้สูงอายุและบุคคลที่มีอายุระหว่าง 15 – 59 ปี เรียกว่า “พหุวัย” ทั้งในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด 16 จังหวัด เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามและแบบสนทนากลุ่ม (Focus group)

ผู้สูงอายุและพหุวัยมีทัศนคติในระดับปานกลางว่าค่านิยมมีความสำคัญในสังคมไทย เพราะเป็นตัวกำหนดบรรทัดฐานและเป็นแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมของบุคคล โดยผู้สูงอายุและพหุวัยให้ความสำคัญกับค่านิยมด้านความเชื่อสูงกว่าค่านิยมที่ยึดถือปฏิบัติ (ความกตัญญู กตเวที การเคารพและการยึดระเบียบอาวุโส) และมีทัศนคติต่อการสร้างค่านิยมในระดับมาก โดยต้องการให้บุตรหลานได้รับการปลูกฝังค่านิยมที่ดีในเรื่องความกตัญญู การให้คุณค่าแก่ผู้สูงอายุ เป็นต้น สำหรับประเด็นที่ศึกษาความคาดหวังของผู้สูงอายุต่อพหุวัย พบว่า ผู้สูงอายุคาดหวังการฟังฟังบุตร เครือญาติ เพื่อนและเพื่อนบ้าน ในด้านการเงิน สิ่งของเครื่องใช้ การให้กำลังใจ และการกลับมาเยี่ยมเยียนในช่วงเทศกาลสำคัญในระดับปานกลาง และคาดหวังบทบาทของบุตร ได้แก่ การเคารพ เชื่อฟัง การเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุในระดับปานกลาง และคาดหวังบทบาทของชุมชนและรัฐด้านการจัดบริการสังคมให้แก่ผู้สูงอายุในระดับปานกลางเช่นกัน ส่วนการคาดหวังของพหุวัยต่อผู้สูงอายุ พหุวัยคาดหวังให้ผู้สูงอายุแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมกับวัย และคาดหวังบทบาทของผู้สูงอายุในระดับปานกลาง โดยบทบาทที่พหุวัยคาดหวังต่อผู้สูงอายุนั้น พบว่า เป็นบทบาทการปลูกฝังค่านิยมมากที่สุด รองลงมาคือ บทบาทการอบรมสั่งสอน บทบาทการเป็นที่ปรึกษา และบทบาทการแบ่งเบาภาระของบุตรหลานตามลำดับ สำหรับทัศนะต่อแนวทางในการส่งเสริมค่านิยมเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุและพหุวัยให้ความสำคัญกับชุมชนและรัฐซึ่งเป็นสถาบันที่ส่งเสริมค่านิยมมากกว่าครอบครัวและสื่อมวลชน สำหรับวิธีการส่งเสริมค่านิยมนั้น ผู้สูงอายุและพหุวัยมีทัศนะต่อการที่สังคมจะต้องตระหนักถึงคุณค่าและให้การคุ้มครองผู้สูงอายุในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การสร้างสัมพันธภาพในครอบครัว การรณรงค์เรื่องความกตัญญู และการประกาศเกียรติคุณผู้ดีและผู้สูงอายุตามลำดับ

ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย คือ ควรประชาสัมพันธ์ เผยแพร่แนวคิดค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญู กตเวที ในสื่อต่าง ๆ และกำหนดนโยบายสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว เพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของบุคคล 3 ช่วงวัย ในระดับปฏิบัติ ควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีความรู้และมีทักษะในการเป็นผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ ปฏิบัติตนให้เป็นต้นแบบที่เหมาะสมกับเยาวชน ส่งเสริมให้ครอบครัวปลูกฝังค่านิยมอันดีงาม ให้รางวัลและประกาศเกียรติคุณแก่บุคคลที่เลี้ยงดูผู้สูงอายุ ส่งเสริมการสร้างระบบการคุ้มครองและเฝ้าระวังมิให้ผู้สูงอายุถูกปฏิบัติอย่างไม่เหมาะสม

ABSTRACT

This research, “ Value and Expectations of Older persons and Younger Generations” aims to study 1) Thai values regarding Older persons, 2) the expectations between Older persons and younger generations, and 3) the guidelines for the promotion of values regarding Older persons (from the perspectives of both old and younger generations). Employing both quantitative and qualitative methods, the data were collected through questionnaires and focus group from Older persons and younger generations (multi-generations of 15-59 years old) living in Bangkok and 16 provinces.

Both Older persons and younger generations share the medium attitudes that values, which determine norms and behavior, are important for the Thai society. However, the importance of values is given at the level of belief than that at the level of real practice, including those on gratitude and seniority. Both the elderly and younger generations have the high attitudes on the promotion of values, particularly on gratitude and valuing the elderly. On expectations, Older persons have medium expectations on the followings: 1)dependability on their children, relatives, and neighbors on financial assistance, food and stuff, encouragement and visit (particularly on festive occasions) 2)the actions of their children on respectfulness, obedience, and valuing the elderly. And 3) the roles of the community and the government on social services. Younger generations, meanwhile, have medium expectations on that the elderly behave properly according to their respective old age and that the elderly give moral education and advice, as well as help lessen burdens of their children. On the promotion of values regarding the elderly, both Older persons and younger generations expect the role of the community and the government more than that of family and mass media. Regarding how to promote the values, both Older persons and younger generations share the highest desire that the society needs to acknowledge the values of the elderly and protect the elderly more. Next desires pertain to fostering better family relationship, promoting the value of gratitude, and honoring and rewarding the elderly publicly.

On policy level , The policy on building strength and unity within the family. To publicize and promote the values and views on gratitude, respects for the elders and recognizing the importance of older persons through a greater variety of media. Operational Level, To encourage older persons to be an Active Aging To campaign for older persons to behavior appropriately, setting good examples for the younger generation to follow. To recognize and honor those who took care and looked after older persons.To encourage the creation of a protective system and social surveillance system.